

ŞERMIN YAŞAR İLE ÖYKÜLERİNİ KONUŞTUK, KELİME MÜZESİNİN KAPILARINI ARALADIK

Zehra Apiş

■ Çocuk ve yetişkin kitaplarının yazarı Şermin Yaşar, çocuk gelişimi üzerine yazdığı kitapların yanı sıra öykü dalındaki eserleriyle de Türk edebiyatının kıymetli yazarları arasında yer alıyor. Kimi öykülerini kendi hatıralarından yola çıkarak, kimilerini hayatına dokunan insanlara ayna tutarak kaleme alıyor; samimi ve yalın diliyle yazdığı öyküleri okuyucusuna emanet ediyor.

Türk dili ve edebiyatı mezunu olan yazar, yüksek lisansını da edebiyat alanında yaptı. Üç çocuk annesi Şermin Yaşar ayrıca, sosyal medyada “Oyuncu Anne” olarak tanındı; hayal gücü ile pek çok anneyle yol arkadaşı oldu.

2021 yılında, *Deli Tarla* isimli kitabıyla Sait Faik Abasıyanık adına her yıl bir öykücüye takdim edilen “Sait Faik Hikâye Armağanı”na layık görüldü.

Şermin Yaşar insanla olan yolculuğunu şimdilerde Kelime Müzesi ile taçlandırdı. Kelime Müzesinde kelimeleri sergiliyor, kelimelerin hafızası oluyor.

Berlin doğumlusunuz. Çocukluk yıllarınızda memleketiniz Bilecik'e yerleşmiş, üniversite eğitiminiz için Isparta'da bulunmuşsunuz. Sonrasında da yüksek lisans eğitiminiz için Ankara'ya gelmişsiniz. Bu şehirler sizi ve edebiyatınızı nasıl etkiledi? Edebiyatla aranızdaki kuvvetli bağın oralardan geldiğini söyleyebilir miyiz?

Mekândan ziyade benim bağım insanlardır. Her yerin insanı konuşmasıyla, tonuyla, hikâyesiyle, şivesiyle, davranışıyla, psikolojisiyle benim ilgimi çeker. Gölgelelerini bile ayrı severim. Şehir, edebiyatımı ancak insana olan yansımasıyla etkiliyor.

Aktif bir sosyal medya kullanıcısıdır. “Oyuncu Anne” isimli sosyal paylaşım hesaplarınız üzerinden çocuklarınızla oynadığınız oyunları paylaşarak pek çok anne ile buluştunuz. Sosyal medya serüveniniz nasıl başladı?

Sosyal medya beğensek de beğenmesek de adı üstünde bir medya aracı. Bu aracı nasıl kullanacağınıza ise siz karar veriyorsunuz. Ben sosyal medya hesabımı en başından

beri bir gazete sayfası olarak gördüm. O gazetede bir köşeniz var ve düzenli olarak yazıyorsunuz; derdini, söylemek istediklerinizi, anlatacaklarınızı köşenizde yazıyorsunuz. Bu bazen çocuk ve oyun olur, bazen çocuk edebiyatı, bazen edebiyat, bazen sizin kişisel hikâyeniz, bazen de Türkçe... Ben düzenli olarak yazıyorum ve sosyal medyayı da insanlarla yazı üzerinden iletişim kurabildiğim bir mecra olarak görüyorum.

Çocuk edebiyatının “temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan ama okuru çocukla sınırlı olmayan özel bir alan” olduğu bilinir. Çocuk edebiyatı sahasında kaleme aldığınız eserlerde, çocuklar ve yetişkinler arasındaki dengeyi nasıl sağlıyorsunuz?

Benim çocuk kitaplarımı yetişkinlerin, özellikle de anne babaların okuduğunu biliyorum. Kendileri okumuyorsa çocuklar mutlaka altını çizdikleri yerleri götürüp okuyorlar anne babalarına. Genellikle çocuk tarafını tutan, yetişkinleri de çocuk dünyasına çekmeye çalışan bir dili var kitaplarımın. Yetişkinler ve çocuklar arasında kelimelerden bir köprü kurmayı seviyorum.

Son yıllarda çocuk edebiyatı ve çocuk kitaplarına yönelik çalışmalar ivme kazandı. Kendi dinamikleriyle ilerleyen bu alanın geldiği noktayı nasıl görüyorsunuz?

Bu çoktan olması gereken ve esasen geç kalınmış bir ilgi. Bununla birlikte kontrolden çıkma riski de yüksek. Şunu sıklıkla görüyorum. Çocuklar için kişisel gelişim adı altında çocuk kitapları yazılıyor. Çocuğun kişisel gelişime ihtiyacı yoktur, çocuk zaten tamdır. Henüz tamlığını da kaybetmemiştir. Anne baba, kendi sorununu çözemediği için sorun çocuktaymış gibi davrandığında, bu sorunun çözümü için de sadece kitaba başvurduğunda çocuk kitapları edebî eser olma özelliğini kaybediyor. Çocuk kitaptan illa bir şey öğrenmek zorunda mıdır? Böyle baktığımızda edebî zevk gerilerde kalıyor. Çocuk kitaplarına olan ilgiyi çok sevindirici bulurken, böyle bir kaygıyı da içimde taşıdığımı söylemek isterim.

Öykülerinizin merkezinde “insan” var, arka planında da verdiğiniz mesajlar. Temelde insan, aile ve toplum ilişkilerini ele alıyorsunuz. Hikâyelerinizi doğrudan bize anlatıyormuş gibi samimi bir hisle dile getiriyor; çoğu zaman da mizahın uyarıcı etkisi ve hayal gücünüzle okurlarınızı uyanışa geçiriyorsunuz. Hayatın içinden gelen bu hikâyelerinizi kurgularken nasıl bir yol çiziyorsunuz?

Belirli bir yol izlediğimi söyleyemem. Samimi bulduğunuz birini gerçekten samimi değilse öyle bulmazsınız, kimse öyle değilken samimi görünemez ya onun gibi... Öyküler de böyle. Kendi doğal akışında gidiyor, diyebilirim ki her hikâyeyi evet ben başlatıyorum ama o kendisi yoluna devam ediyor, daha uzayabileceği hâlde tamam, ben bittim diyor. Ben ona uyuyorum.

Öykülerinizde insan ilişkilerine dair pek çok duygu var. Yazılarınızı “sevgi, saygı, aile bağları, iyi niyet, doğa ve hayvan sevgisi, arkadaşlık, dostluk, hayal gücü” gibi değerler üzerinde şekillendiriyorsunuz. Ayrıca içinizdeki “iyi niyeti” kaybetmediğinizi görüyoruz. Öykülerinizi böyle kurgulamanızın bir nedeni var mı?

Bu benim dünyam çünkü. Birincisi içine doğduğum dünyada bunlar var. İkincisi kendime kurduğum dünyanın temelinde bunlar var. Ailelere bakmayı, insana bakmayı, ilişkileri okumayı seviyorum. Kötüler ve kötülük yok mu, elbet var. Ama onlara bakmamayı, görmemeyi; onların üzerinde düşünmemeyi tercih ediyorum. Öykülerde elbette kötücül karakterler de var ama sanıyorum iyiler daha fazla. Bilerek mi seçiyorum? Bilmiyorum. Ama öykü kahramanım kurgunun sonunda mutlu olduğunda rahatladığımı söyleyebilirim.

Öykücü kimliğinize dokunan yerli ya da yabancı yazarlar kimlerdir? Dönüp dönüp okuduğunuz yazarlar var mıdır?

Çocuk edebiyatında Roald Dahl'ı; yetişkin edebiyatında ise Necati Cumalı'yı ve Refik Halit Karay'ı döne döne okurum.

Kitaplarınız isimleriyle okuyucunun dikkatini çekiyor, onlarda merak uyandırıyor. Başlarım Şimdi Anneliğe, Dedemin Bakkalı, Tarihi Hoşça Kal Lokantası, Göçüp Gidenler Koleksiyoncusu, Gelirken Ekmek Al, Abartma Tozu, Deli Tarla, Cebimdeki Mandalına Ağaçları... Kitaplarınıza verdiğiniz isimlerin çıkış noktası nedir?

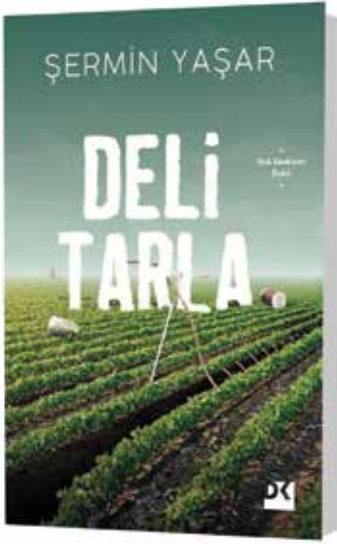
Jenerik ifadeler üzerine düşünmeyi çok seviyorum. *Gelirken Ekmek Al*, örneğin... Bu cümlelerin kurulduğu bir evde sofrada kurulmuştur. Yemek henüz yenmemiştir. Demek ki biri bekleniyordur. Eve ekmek alınmamıştır. Çünkü geleceğinden emin olunan biri vardır. Birinin kapıdan içeriye elinde ekmekle girmesi çok sıradan ama çok özel bir an bana göre. Bu yüzden tek bir ifadedeki o sıcaklığı seviyorum. Tanıdık, bildik ya da özlem dolu.

Eserlerinizde mizahi anlatıma sıklıkla yer veriyor, çocuk ile mizah arasındaki ilişkiyi canlı tutuyorsunuz. Dedemin Bakkalı, Dedemin Bakkalı Çırak, Abartma Tozu, Cingo isimli kitaplarınızda bu anlatım tarzını görebiliyoruz. Mizahi unsurların eserlere yansımaları hakkında neler düşünüyorsunuz?

Çocuğa en çok yakışan şey gülmek. Çocuk kitaplarımda mizah unsurları taşımasını önemsiyorum ama bu illa mizah olsun diye yaptığım bir şey de değil. Çocukla iletişim zaten eğlencelidir. Onların dünyasını yansıtmaya çalışıyorum kitaplara. Böyle bir çıkış noktanız olunca varacağınız yer zaten eğlenceli oluyor. Ama çocukların kitaplarıma güldüğünü biliyorum. Bu bana, ülkenin dört bir yanındaki çocukları gıdıklıyormuşum gibi tatlı bir his veriyor.

Yazılarınızda Anadolu kültüründen, günlük hayattan ve geçmişten beslenişinizi gözlemliyoruz. Özellikle babaannenizin ve anneannenizin hayatınızdaki özel yerini hissediyoruz. Geçmişten nasıl ve ne kadar besleniyorsunuz?

Çok. Sadece onlar değil; aile bireylerinin tamamı, köy halkı, evlerimizden geçip gidenler, soframıza oturanlar, çarşıda pazarda karşılaştıklarımız, göz göze geldiklerimiz, kavgalarına, hüznlerine, sevinçlerine, talihsizliklerine, bakışlarına, iç çekişlerine tanık olduklarımız... Hepsinin bende izi vardır. Bu izler elbette hikâyelerde kendini gösteriyor.

Kitaplarınızda “bakkal, çırak, lokanta, ekmek, para” gibi kavramları kullanmışsınız. Okuyucunun aklında “esnaf” kimliği belirliyor. Sizin zihninizde çarşı, pazar, esnaf gibi kavramların ayrı bir yeri mi var?

Benim dedem bir köy bakkalıydı, ben uzun süre onun yanındaydım. *Dedemin Bakkalı* kitabı benim çocukluk hikâyemdir. Esnafı kendi kişisel tarihim dolayısıyla çok severim. Hâlâ esnaf lokantalarında yemek yemekten çok keyif alırım. Ekmek fırınları çok ilgimi çeker, mahalle kasaplarından alışveriş yapmayı, manifaturacı gezmeyi, tuhafiyeleri dolaşmayı severim. Buralar insanla, hayatla karşılaşacağımız yerler; burardan sadece ürün değil nefes de alırsınız.

Deli Tarla isimli kitabınız, 2021 yılında, Sait Faik Abasıyanık adına her yıl bir öykücüye takdim edilen “Sait Faik Hikâye Armağanı”na layık

görüldü. Bu ödülün öykü dünyanıza etkisini aktarır mısınız?

Elbette çok gurur verici ama Sait Faik okuru olmanın üstüne çıkamayacak gurur.

Şermin Hanım, birkaç soruyla da Türkiye’de ilk olma özelliğine sahip olan Kelime Müzesine değinelim istiyoruz.

Her kelimedede bir hikâye saklıdır, her kelime yaşayan bir kültür hazinesidir. Kelime Müzesi ile kelimelere bir nevi ev sahipliği yapıyorsunuz. Sizi Kelime Müzesi kurmaya yönelten fikir neydi? Neden Kelime Müzesi?

Benim için önemli olan şey Kelime Müzesi değil, mühim olan kelimeler. Bu müze olur, şarkı olur, ezgi olur, kitap olur, tablo olur, sohbet olur. Ben kelimeler hakkında konuşmayı, düşünmeyi seviyorum. Benim dünyamda dil yaşayan bir organizma, kelimeler canlı. Doğuyorlar, büyüyorlar, kimisi daha sıradan oluyor kimisi daha gözde. Akrabalık bağları var. Unutuluyorlar. Yok oluyorlar. Yeniden doğuyorlar. Canlılar gibi. Ben

kelimeleri somut olarak görüyorum. Örneğin bir kaşığa baktığımda kaşık kelimesini de o nesneye bitişik olarak görebiliyorum. Düşünsenize ilk kaşık var olduğundan beri kaşık kelimesi de var. Kendinizi adınızdan bağımsız düşünebilir misiniz? Bu biraz bunun gibi bir şey. Ben kelimeleri somut olarak görebildiğim için insanlara da göstermek istedim. Kelime Müzesi yüzlerce kelimenin boyut kazanarak gözler önüne serildiği bir mekân. Hep istediğim, hayalini kurduğum, hayalimde içinde dolaştığım bir yerdi. Şimdi hayalimde değil, Ankara'da geziyoruz Kelime Müzesinin içinde.

Müzenin en alt katında kökler, giriş katında kelimeler, en üst katında ise cümlelerle ilgili sergi alanları hazırlamışsınız. Birçok sanatçının sanat eserini de sergileyerek bütünleyici bir etki yaratmışsınız. Müzeyi oluştururken nasıl bir yol izlediniz? Sergilenen kelimeleri neye göre seçtiniz?

Kelime Müzesinin üç katı sergi alanı olarak hazırlandı. En alt katımız kök katı. Daha çok geçmişte kullanılan ama bugün kendisi kullanılmayan; kelime olarak dilde, deyimlerde, atasözlerinde yaşayan kelimeleri görüyorsunuz. Örneğin fak kelimesinin tuzak olduğu pek çoğumuz tarafından bilinmiyor ama “faka basmak” deyiminde kelime yaşamaya devam ediyor. Bu katta ziyaretçiler “kel başa şimşir tarak” deyimindeki şimşir tarağı; “al şu takatukaları takatukacıya götür” tekerlemesindeki takatukayı; “kös kös oturmak” deyimindeki kösü; “şinanay da şinanay hopa şinanay” şarkısındaki şinanayı ve daha nice eşyayı/kelimeyi görebilecekler. Bir üst kat daha çok Türkçeye ve Türkçenin söz varlığına ayrıldı. Burada deneyimi önemsedik. Kullanıcılar duvara yerleştirdiğimiz paneldeki harf şeritlerini çekerek her bir harfte sahip olduğumuz söz varlığımızı görebilir; paneldeki kelime çekmecelerini çekerek şarkılarda/

türkülerde geçen anlamını çoğu zaman bilmediğimiz kelimelerin anlamlarını öğrenebilirler. Üçüncü sergi katı ise, ağırlıklı olarak kelimelerin sanatla bir araya geldiği bir alan. Kelimeyi, anlamını, etimolojisini, dil bilgisini sanatla ve oyunlarla aktarma yoluna gittik. Ziyaretçilerin bol bol okuma yapabilecekleri ve her eserde farklı bir deneyim yaşayabilecekleri bir müze olmasını hedefledik.

Kelime Müzesinde söz varlığımızın eski dönemlerden günümüze gelene kadar yaşadığı serüvene şahitlik ediyoruz. Sözcüklerin kökenleri, eski ve yeni anlamları üzerinde düşünme fırsatı buluyoruz. Müze aynı zamanda, etimoloji sahasına ilgi duyanlara yol gösterici bir kaynak niteliğinde. Türk Dil Kurumu da son yıllarda etimoloji çalışmalarına hız kazandırdı, alanın önemli eserlerini yayımladı. Siz, Türkiye’de kelime etimolojisi üzerine yapılan çalışmalar için neler söylersiniz?

Akademik çalışmaları özellikle yayınlarınız üzerinden takip ediyorum ve çok değerli buluyorum. Siz de dikkat ediyorsunuzdur, son

yıllarda etimolojiye ilgi oldukça arttı. Akademik çalışmalar çok olabilir ama ilgi olmayabilir. İlgi olabilir ama bu alanda çalışma olmayabilir. Burada her iki tarafın da aktif olduğunu görüyorum ve mutlu oluyorum. Geçtiğimiz hafta bir özel şirket, çalışanları için “Temiz Türkçe” projesi başlatmış, beni de konuşmacı olarak davet ettiler. Ben de bulundukları ildeki edebiyat öğrencilerini de konuşmaya dâhil edip edemeyeceklerini söyledim. Biz hep birlikte bir şirket,

o şirketin çalışanları, o ildeki üniversite öğrencileri oturup Türkçe üzerine sohbet ettik, bu çok anlamlı. Yine aynı şekilde salgın döneminde çocukların izlemesi için “Kelimenin Ardı” isminde elli adet video çekmiş ve çocuklara etimoloji anlatmışım. O kadar çok mesaj alıyorum ki bu çalışmayla ilgili. Etimoloji ile 11-12 yaşındayken tanışmış olmaları elbette ki hayatlarında çok şeyi değiştirecek, buna inanıyorum.

Kelime Müzesi ile sanki “kelime koleksiyonu”nuzu sergiliyorsunuz. Elinizdeki geniş arşivle etimoloji çalışmalarına dâhil olmayı, bu alanda bir kitap hazırlamayı düşünüyor musunuz?

Böyle bir düşüncem var evet ama benden daha iyi bilirsiniz ki oldukça zahmetli ve dikkat gerektiren bir alan. Ne zaman ve ne şekilde olur bilemiyorum.

Türkiye’nin her şehrinde bir Kelime Müzesi açılması hayaliniz var. Biz de bu isteğinizin gerçek olmasını diliyoruz. Bu konuda kendinize bir yol haritası çizdiniz mi?

Niyet etmek tasarlamak demektir ya hani, aslında biz niyetine girdiğimiz anda plan işlemeye başlar. Buna inanıyorum. Yolu bir yerde kendiliğinden açılacaktır.

Sayın Şermin Yaşar’a sorularımızı içtenlikle cevapladığı için teşekkür ediyor; Türk diline ve Türk edebiyatına katkılarından dolayı şükranlarımızı sunuyoruz.